IV

(Informácie)

INFORMÁCIE INŠTITÚCIÍ A ORGÁNOV EURÓPSKEJ ÚNIE

RADA

Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady 15. novembra 2007 o zlepšovaní kvality vzdelávania učiteľov [1]

(2007/C 300/07)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, KTORÍ SA ZIŠLI NA ZASADNUTÍ RADY EURÓPSKEJ ÚNIE,

SO ZRETEĽOM na:

1. Závery zo zasadnutia Európskej rady v Lisabone v dňoch 23. a 24. marca 2000, v ktorých sa zdôrazňuje, že investície do ľudí zásadným spôsobom ovplyvňujú postavenie Európy v znalostnej ekonomike, a v ktorých sa členské štáty vyzvali, aby *„prijali opatrenia na odstránenie prekážok mobility učiteľov a na pritiahnutie kvalitných učiteľov“* [2].

2. Správu Rady pre vzdelávanie určenú Európskej rade z februára 2001 o konkrétnych budúcich cieľoch systémov vzdelávania a odbornej prípravy, v ktorej sa zdôraznila meniaca sa úloha učiteľov, ktorí naďalej odovzdávajú znalosti, no súčasne *„sú aj tútormi, ktorí usmerňujú študentov na ich individuálnej ceste za poznaním“* [3].

3. Cieľ 1.1 pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 – *„Zlepšiť vzdelávanie a odbornú prípravu učiteľov a školiteľov“* – v ktorom sa zdôrazňuje význam pritiahnutia a motivovaných ľudí s dobrou kvalifikáciou k učiteľskému povolaniu a ich udržania v ňom, význam identifikácie zručností, ktoré učitelia potrebujú, aby vyhoveli meniacim sa potrebám spoločnosti, význam zabezpečenia podmienok podporujúcich učiteľov počas počiatočnej odbornej prípravy a odbornej prípravy počas zamestnania, ako aj význam toho, aby sa k povolaniu učiteľa a školiteľa priťahovali ľudia, ktorí majú odborné skúsenosti v iných oblastiach [4].

4. Uznesenie Rady z 27. júna 2002 o celoživotnom vzdelávaní, v ktorom sa členské štáty vyzvali, aby zlepšili vzdelávanie a odbornú prípravu učiteľov, ktorí sa podieľajú na celoživotnom vzdelávaní, aby mohli získať zručnosti potrebné pre znalostnú spoločnosť [5].

5. Spoločnú predbežnú správu Rady a Komisie z 26. februára 2004 o pokroku pri plnení lisabonských cieľov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy [6], v ktorej sa prisúdila priorita rozvoju spoločných európskych zásad týkajúcich sa kompetencií a kvalifikácií, ktoré potrebujú učitelia, aby mohli plniť svoje meniace sa úlohy v znalostnej spoločnosti [7].

6. Spoločnú predbežnú správu Rady a Komisie z 23. februára 2006 o vykonávaní pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“, v ktorom sa zdôrazňuje, že *„pre zvýšenie efektívnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy sú kľúčové investície do odbornej prípravy učiteľov a školiteľov a posilnenie vedúcej úlohy inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy“* [8].

---

[1] Tieto závery sa týkajú učiteľov pôsobiacich vo všeobecnom vzdelávaní a v počiatočnom odbornom vzdelávaní; na tieto účely je učiteľom osoba, ktorá je podľa právnych predpisov a praxe členských štátov uznaná za osobu so štatútom učiteľa (alebo rovnocenným štatútom). Vymedzenie nezahŕňa osoby, ktoré sú zamestnané mimo formálnych systémov vzdelávania a odbornej prípravy, vzhľadom na odlišný charakter a kontext úloh, ktoré plnia.

[2] Dokument SN 100/1/00 REV 1.

[3] Dokument 5980/01.

[4] Ú. v. ES C 142, 14.6.2002, s. 1.

[5] Ú. v. ES C 163, 9.7.2002, s. 1.

[6] Dokument 6905/04.

[7] Prílohy I a II k dokumentu 12414/07 ADD 1.

[8] Ú. v. EÚ C 79, 1.4.2006, s. 1.

7. Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, zo 14. novembra 2006 o účinnosti a spravodlivosti vo vzdelávaní a odbornej príprave, v ktorých sa uvádza, že *„motivácia, zručnosti a spôsobilosti učiteľov, školiteľov v odbornej príprave a ostatného vzdelávacieho personálu, služieb usmerňovania a sociálnej starostlivosti, ako aj kvalita vedenia školy sú kľúčové faktory dosahovania kvalitných výsledkov vzdelávania“ a že „snahu vzdelávacieho personálu by mal podporovať neustály odborný rozvoj“*.

8. Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, zo 14. novembra 2006 o budúcich prioritách posilnenej európskej spolupráce v odbornom vzdelávaní a príprave (OVP), v ktorých sa zdôraznila potreba vysokokvalifikovaných učiteľov, ktorí sa neustále odborne rozvíjajú ([9]).

9. Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES z 15. novembra 2006, ktorým sa ustanovuje akčný program v oblasti celoživotného vzdelávania, ktoré obsahuje v rámci programu Comenius cieľ zvýšiť kvalitu a európsky rozmer vzdelávania učiteľov ([10]).

10. Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady 2006/961/ES o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie ([11]), v ktorom sa ustanovujú minimálne znalosti, zručnosti a prístupy, ktoré by si mali osvojiť všetci žiaci pred ukončením počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy, aby sa mohli stať súčasťou znalostnej spoločnosti, a ktoré si, vzhľadom na svoju prierezovú povahu, vyžadujú vyššiu úroveň súčinnosti a tímovej práce medzi učiteľmi, ako aj prístup k učeniu, ktorý presahuje hranice tradičných predmetov.

VÍTAJÚ oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu z 23. augusta 2007 o zlepšovaní kvality vzdelávania učiteľov ([12]), v ktorom sa kvalita výučby a vzdelávanie učiteľov určili za kľúčové faktory zvyšovania úrovne dosiahnutého vzdelania a plnenia lisabonských cieľov a v ktorom sa taktiež uvádzajú návrhy na ich udržanie a zlepšovanie.

POTVRDZUJÚ, že i keď zodpovednosť za organizáciu a náplň systémov vzdelávania a odbornej prípravy a plnenie cieľa 1.1 pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 nesú jednotlivé členské štáty a školy v mnohých členských štátoch majú značnú mieru nezávislosti, európska spolupráca môže zohrávať užitočnú úlohu a pomáhať členským štátom prekonávať spoločné výzvy, najmä prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie, ktorej súčasťou je vypracovávanie spoločných zásad a cieľov, ako aj spoločných iniciatív, ako sú napr. aktivity učenia sa od partnerov, výmena skúseností a osvedčených postupov a vzájomné monitorovanie.

SA DOMNIEVAJÚ, že:

1. Kvalitná výučba je podmienkou kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré zase významne ovplyvňujú dlhodobú konkurencieschopnosť Európy a jej schopnosť vytvárať viac pracovných miest a väčší hospodársky rast v súlade s lisabonskými cieľmi a v spojení s inými relevantnými oblasťami politiky, ako napr. hospodárskou politikou, sociálnou politikou a výskumom.

2. Rovnako dôležité je, že výučba je službou so značným spoločenským významom: učitelia zohrávajú veľmi dôležitú úlohu, keďže umožňujú ľuďom objaviť a rozvinúť svoj talent a naplniť potenciál osobného rozvoja a blaha a zároveň im pomáhajú získať komplexné spektrum znalostí, zručností a kľúčových kompetencií, ktoré budú potrebovať ako občania v osobnom, spoločenskom a pracovnom živote.

3. Schopnosť učiteľov zvládať zväčšujúcu sa sociálnu a kultúrnu rozmanitosť v triedach je kľúčová pre rozvoj spravodlivejších vzdelávacích systémov a dosiahnutie pokroku na ceste k rovnakým príležitostiam pre všetkých.

4. Vzdelávanie a odborná príprava učiteľov sú zásadné prvky modernizácie európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy a účinné systémy vzdelávania učiteľov v budúcnosti uľahčia zvyšovanie celkovej úrovne dosiahnutého vzdelania a zrýchľovanie pokroku na ceste k splneniu spoločných cieľov pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010.

5. Vzhľadom na uvedené skutočnosti by mali členské štáty prioritnú pozornosť venovať tomu, aby udržiavali a zlepšovali kvalitu vzdelávania učiteľov počas celej ich kariéry.

KONŠTATUJÚ, že:

1. Početné sociálne, kultúrne, ekonomické a technologické zmeny v spoločnosti kladú na učiteľské povolanie nové požiadavky a zväčšujú potrebu rozvíjať prístupy k učeniu viac zamerané na kompetencie, ako aj klásť väčší dôraz na výsledky vzdelávania.

   Od žiakov sa pri nadobúdaní kľúčových kompetencií potrebných do života čoraz viac očakáva, že budú rozvíjať autonómiu svojho vzdelávania a preberať zodpovednosť za svoje vzdelávanie.

([9]) Ú. v. EÚ C 298, 8.12.2006, s. 1.
([10]) Ú. v. EÚ L 327, 24.11.2006, s. 45.
([11]) Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 5.
([12]) Dokument 12414/07 + ADD 1 + ADD 2.

Okrem toho môžu študenti v ktorejkoľvek triede pochádzať z čoraz širšieho spektra prostredí a môžu mať veľmi široké spektrum schopností.

Aby mohli učitelia prispôsobovať svoje metódy výučby vyvíjajúcim sa potrebám študentov, musia pravidelne aktualizovať svoje existujúce zručnosti a/alebo nadobúdať nové.

2. Nové požiadavky kladené na učiteľov si vyžadujú nielen vývoj nových vzdelávacích prostredí a prístupov k učeniu, ale aj vysokú mieru odbornosti.

Keďže sa zo škôl stávajú autonómnejšie a otvorenejšie vzdelávacie prostredia, učitelia preberajú väčšiu zodpovednosť za obsah, organizáciu a monitorovanie vzdelávacieho procesu, ako aj za vlastný odborný rozvoj počas celej kariéry.

3. To zase prináša inštitúciám vzdelávania učiteľov, pedagógom učiteľov a školám nové výzvy pri tvorbe alebo plnení programov pre študujúcich i už pracujúcich učiteľov. Aby mohli systémy vzdelávania učiteľov čeliť týmto výzvam, je potrebná lepšia koordinácia medzi jednotlivými prvkami vzdelávania učiteľov, od počiatočného vzdelávania, cez dodatočnú podporu na začiatku kariéry („zaškoľovanie“ ([13])), až po odborný rozvoj počas zamestnania.

Okrem toho sú potrebné aj väčšie stimuly pre učiteľov, aby pokračovali v aktualizovaní svojich zručností počas celého pracovného života, pričom je potrebné zabezpečiť aj to, aby vzdelávanie počas zamestnania reagovalo z hľadiska kvality aj kvantity na potreby výučby.

4. Vo viacerých členských štátoch je potrebné nielen prilákať k učiteľskému povolaniu nových ľudí vrátane dostatočne kvalifikovaných ľudí so skúsenosťami z iných povolaní, ale aj presvedčiť skúsených učiteľov, aby v tomto povolaní zostali a neodchádzali do predčasného dôchodku alebo do iného povolania.

Jedným zo spôsobov, ako vytvoriť z učiteľstva atraktívne povolanie, môže byť zlepšenie kvality vzdelávania učiteľov.

([13]) Zaškoľovanie znamená postup, v rámci ktorého sa v niektorých členských štátoch čerstvým absolventom pedagogického štúdia poskytuje počas prvých rokov zamestnania podpora (napr. prostredníctvom mentorovania, odbornej prípravy, poradenstva), ktorá im pomáha zvládnuť ich úlohu v škole a zamestnaní; zaškoľovanie teda predstavuje most medzi počiatočným učiteľským vzdelávaním a reálnou profesionálnou praxou.

V rámci svojich povinností SÚHLASIA, že budú:

1. Prijímať kroky na zabezpečenie toho, aby učitelia:

— mali vysokoškolskú kvalifikáciu ([14]), založenú na vhodnej rovnováhe medzi teoretickým štúdiom a pedagogickou praxou,

— mali špecializované znalosti o svojich predmetoch, ako aj požadované pedagogické zručnosti,

— mali na začiatku svojej kariéry prístup k účinným programom podpory na začiatku kariéry,

— mali počas celej svojej kariéry prístup k primeranej mentorskej podpore,

— boli počas celej svojej kariéry podnecovaní k tomu a podporovaní v tom, aby aktualizovali svoje vzdelávacie potreby a aby prostredníctvom formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania vrátane výmen a pobytov v zahraničí získavali nové znalosti, zručnosti a kompetencie.

2. Prijímať kroky na zabezpečenie toho, aby mali učitelia vo vedúcich funkciách popri učiteľských zručnostiach a skúsenostiach aj prístup ku kvalitnej odbornej príprave v oblasti školského riadenia a vedenia.

3. Prijímať kroky na zabezpečenie toho, aby bolo počiatočné vzdelávanie učiteľov, ich podpora na začiatku kariéry a ďalší odborný rozvoj koordinovaným, uceleným procesom s dostatkom zdrojov a zabezpečením kvality.

4. Zvažovať prijatie opatrení zameraných na zvýšenie úrovne kvalifikácií a miery praktických skúseností potrebných na získanie učiteľského zamestnania.

5. Podporovať užšie prepojenia a partnerstvá medzi školami – ktoré by sa mali vývojom premeniť na „vzdelávacie spoločenstvá“ – a inštitúciami vzdelávania učiteľov a zároveň zabezpečiť, aby tieto inštitúcie poskytovali ucelené, kvalitné a relevantné programy vzdelávania učiteľov, ktoré efektívne reagujú na vyvíjajúce sa potreby škôl, učiteľov a spoločnosti ako celku.

([14]) Alebo v prípade učiteľov, ktorí pracujú v oblasti počiatočného odborného vzdelávania, aby mali vysokú kvalifikáciu vo svojej odbornej oblasti a vhodné pedagogické vzdelanie.

6. Počas počiatočného vzdelávania učiteľov, ich podpory na začiatku kariéry a prostredníctvom neustáleho odborného rozvoja podporovať nadobúdanie kompetencií, ktoré učiteľom umožnia:

— vyučovať horizontálne kompetencie, ako sú napríklad tie opísané v odporúčaní o kľúčových kompetenciách ([15]),

— vytvárať bezpečné a atraktívne školské prostredie založené na vzájomnom rešpekte a spolupráci,

— účinne vyučovať v heterogénnych triedach so žiakmi z rôznych sociálnych a kultúrnych prostredí a s rôznymi schopnosťami a potrebami vrátane osobitných vzdelávacích potrieb,

— úzko spolupracovať s kolegami, rodičmi a širšou komunitou,

— podieľať sa na rozvoji školy alebo strediska odbornej prípravy, v ktorom sú zamestnaní,

— získavať nové znalosti a byť inovatívni prostredníctvom zapojenia sa do reflektívnej praxe a výskumu,

— využívať IKT pri rôznych úlohách, ako aj pri vlastnom ďalšom odbornom rozvoji,

— v rámci svojho odborného rozvoja sa počas celej kariéry samostatne vzdelávať.

7. Poskytovať inštitúciám vzdelávania učiteľov a pedagógom učiteľov primeranú podporu, aby mohli inovatívnym spôsobom reagovať na nové požiadavky na vzdelávanie učiteľov.

8. Podporovať programy mobility učiteľov, študujúcich učiteľov a pedagógov učiteľov, ktoré majú mať významný vplyv na ich odborný rozvoj, ako aj podporovať lepšie chápanie rozdielov medzi kultúrami a povedomie o európskom rozmere učiteľstva.

9. Prijať všetky opatrenia potrebné na to, aby sa z učiteľstva vytvorilo atraktívnejšie povolanie.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY S PODPOROU KOMISIE

1. Spoločne posilňovali európsku spoluprácu v rámci otvorenej metódy koordinácie, a to po porade s relevantnými zainteresovanými stranami a v rámci horizontálneho politického cieľa pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ a jeho nasledovníka, aby podporili vykonávanie priorít politiky v oblasti vzdelávania učiteľov uvedených v týchto záveroch.

2. Využívali všetky dostupné nástroje, ako napríklad tie, ktoré sú súčasťou otvorenej metódy koordinácie, program celoživotného vzdelávania, siedmy rámcový program v oblasti výskumu a technického rozvoja a Európsky sociálny fond na to, aby prostredníctvom integrovaného prístupu propagovali dôkazmi podložené znalosti súvisiace s politikami vzdelávania učiteľov, ďalšie iniciatívy v oblasti vzájomného učenia sa, inovatívne projekty vzdelávania učiteľov a mobilitu učiteľov, pedagógov učiteľov a študentov pedagogiky.

([15]) Pozri poznámku 11.